

DE ONDERWIJSVISITATIE - VERKORTE PROCEDURE
Theater- en Filmwetenschap

De opleiding Master of Arts in de Theater- en Filmwetenschap
van de Universiteit Antwerpen

www.vluhr.be Brussel - april 2013

vluhr

DE ONDERWIJSVISITATIE – VERKORTE PROCEDURE
Theater- en Filmwetenschap

De opleiding Master of Arts in de Theater- en Filmwetenschap
van de Universiteit Antwerpen

DEEL 1 ALGEMEEN DEEL

Hoofdstuk I De onderwijsvisitatie Theater- en Filmwetenschap	5
Hoofdstuk II Tabel met scores, onderwerpen en facetten	8

DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORT

Master of Arts in de theater- en filmwetenschap	11
---	----

BIJLAGEN

Bijlage 1 Personalialia van de leden van de visitatiecommissie	18
Bijlage 2 Bezoekschema	20

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK I

De onderwijsvisitatie Theater- en Filmwetenschap

1 INLEIDING

In 2009 en 2010 heeft de visitatiecommissie Taal- en Letterkunde, in opdracht van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de academische opleidingen Taal- en letterkunde aan de Vlaamse universiteiten gevisiteerd. Dit initiatief kaderde in de werkzaamheden van de VLIR op het vlak van de externe kwaliteitszorg, waarmee de Vlaamse universiteiten gevolg geven aan de decretale verplichtingen ter zake.

De bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de visitatiecommissie werden vastgelegd in het rapport “De onderwijsvisitatie Taal- en Letterkunde: Een evaluatie van de kwaliteit van de opleidingen in het domein Taal- en Letterkunde aan de Vlaamse universiteiten” dat werd gepubliceerd in december 2010.

De betrokken opleidingen hebben vervolgens in het voorjaar 2011 een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Dit met het oog op het verkrijgen van een formele accreditatie vanaf 1 oktober 2011. De accreditatieaanvraag die werd ingediend diende ten minste het visitatierapport van de visitatiecommissie Taal- en Letterkunde te bevatten.

De opleiding Master in de Theater- en Filmwetenschap van de Universiteit Antwerpen kreeg een negatief accreditatiebesluit van de NVAO. Conform het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen vroeg de opleiding daarop een tijdelijke erkenning aan. Die werd haar door de Vlaamse regering op 19 september 2011 verleend voor een periode van twee jaar. Het besluit van de regering werd in het Staatsblad gepubliceerd op 25 oktober 2011.

2 VERKORTE PROCEDURE

De decreetgever voorziet dat de accreditatie van een opleiding na het verlopen van een tijdelijke erkenning plaatsvindt via een verkorte procedure. Een nieuwe externe beoordeling (m.i.v. een gepubliceerd rapport) dient te worden uitgevoerd. Op basis daarvan neemt de NVAO een besluit dat zij publiceert in een accreditatierapport.

Onderhavig rapport bevat de resultaten van de externe beoordeling van de opleiding Theater- en Filmwetenschap in functie van een nieuwe accreditatie-aanvraag. De beoordeling werd uitgevoerd door een visitatiecommissie, samengesteld uit onafhankelijke experts (*cfr. infra*) en gecoördineerd door de VLUHR. De beoordeling van de opleiding heeft, zoals decretaal bepaald, alleen betrekking op die elementen op basis waarvan de vorige accreditatie-aanvraag negatief werd beoordeeld, in casu het onderwerp 2 'Programma' met daarbinnen specifiek de facetten 2.1 'Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma' en 2.3 'Samenhang' en het onderwerp 6 'Resultaten' met daarbinnen specifiek het facet 6.1 'Gerealiseerd niveau'.

3 SAMENSTELLING VISITATIECOMMISSIE

De visitatiecommissie die deze 'verkorte' visitatie uitvoerde, bestond uit vakdeskundige leden met expertise in Theater- en filmwetenschap, een onderwijsdeskundige en een student. De voorzitter van de commissie was eveneens lid van de oorspronkelijke visitatiecommissie die in 2010 de betrokken opleiding in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde heeft beoordeeld. Voor het overig bestond de commissie uit nieuwe commissieleden. De commissie voor de verkorte procedure werd op 4 februari 2013 door de VLUHR ingesteld, na positief advies van de NVAO, d.d. 29 januari 2013. De commissie was als volgt samengesteld:

- Voorzitter:
  - **Prof. dr. Maaike Bleeker**, hoogleraar Theaterwetenschap, Universiteit Utrecht
- Domeindeskundige leden
  - **Dhr. Marnix Rummens**, artistiek medewerker in wpZimmer en freelance dramaturg en schrijver
  - **Dr. Wanda Strauven**, universitair hoofddocent Filmstudies aan het Departement Mediastudies, Universiteit van Amsterdam
- Onderwijskundig lid
  - **Prof. dr. Ronald Soetaert**, hoogleraar Onderwijskunde, Universiteit Gent
- Student-lid
  - **Mevr. Mahlu Mertens**, bachelor Theater, Hogeschool Zuyd en Student Taal- en Letterkunde, Universiteit Gent

Dhr. Pieter-Jan Van de Velde, stafmedewerker Kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR, trad op als projectbegeleider.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

4 WERKWIJZE VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Ter voorbereiding van de verkorte visitatie heeft de betrokken opleiding een zelfevaluatierapport opgesteld waarin de opnieuw te beoordelen onderwerpen werden besproken. Het zelfevaluatierapport werd op 20 december 2012 aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR overgemaakt, die het op haar beurt aan de commissieleden bezorgde. De visitatiecommissie kreeg aldus de gelegenheid deze informatie zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden.

Het bezoek van de visitatiecommissie vond plaats op 15 februari 2013. Tijdens het bezoek heeft de visitatiecommissie gesprekken gevoerd met de opleidingsverantwoordelijken, studenten en academisch personeel. De gesprekken zijn in een open en constructieve sfeer verlopen. Het bezoekschema is toegevoegd als bijlage 2.

Als laatste stap in het proces heeft de commissie haar bevindingen en conclusies omtrent de te beoordelen onderwerpen in voorliggend rapport vastgelegd. De opleiding werd hierbij in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren.

HOOFDSTUK II

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

E	Excellent	'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen
G	Goed	de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit
V	Voldoende	voldoet aan de basiseisen
O	Onvoldoende	voldoet niet aan de minimumeisen
OK		voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

- + voldoet minstens aan de minimum-eisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.
- voldoet niet aan de minimum-eisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2010 beoordeeld.

	MA
Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	+
Onderwerp 2 Programma	+ (2013)
Facet 2.1 Relatie doelstellingen en inhoud	V (2013)
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid	V
Facet 2.3 Samenhang	V (2013)
Facet 2.4 Studieomvang	OK
Facet 2.5 Studietijd	V
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8 Masterproef	V
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3 Inzet van personeel	+
Onderwerp 4 Voorzieningen	+
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	+
Onderwerp 6 Resultaten	+ (2013)
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	V (2013)
Facet 6.2 Onderwijsrendement	V

DEEL 2

Opleidingsrapport

UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Master of Arts in de theater- en filmwetenschap

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Beschrijving

Naar aanleiding van de evaluatie door de visitatiecommissie in 2010 werd het programma grondig bijgestuurd. Het vernieuwde programma werd voor het eerst volledig geïmplementeerd in het academiejaar 2012-2013.

De kern van het nieuwe programma bestaat uit vier verplichte opleidingsonderdelen: 'Visuele kritiek 1 en 2', 'Dramaturgie en narratief in theater en film 1' en 'Acteeropvattingen in theater en film'. Deze opleidingsonderdelen bieden volgens het zelfevaluatie-rapport een comparatistische en interdisciplinaire benadering van theater- en filmwetenschap. De studenten kiezen ook voor een workshop of een stage in een van beide beroepsvelden, waardoor ze kunnen kennismaken met het creatie- en productieproces en de professionele praktijk. Daarnaast kiezen de studenten voor 12 studiepunten keuzeopleidingsonderdelen. Deze opleidingsonderdelen behandelen zowel theater als film, en zijn volgens het zelfevaluatie-rapport vergelijkend en inter-artistiek (d.w.z. historigrafisch en esthetisch vergelijkend) georiënteerd, hoewel niet noodzakelijk interdisciplinair van benadering. De opleiding wordt afgesloten met een masterproef van 18 studiepunten. Het programma is schematisch weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1: Schematisch overzicht van het opleidingsprogramma

Verplichte opleidingsonderdelen	
Visuele Kritiek 1	6 SP
Visuele Kritiek 2	6 SP
Dramaturgie en narratief in theater en film 1	6 SP
Acteeropvatting in theater en film	6 SP
1 verplicht opleidingsonderdeel te kiezen uit	
Workshop	6 SP
Stage	6 SP
12 SP verplicht te kiezen uit	
Historische kritiek van theater, revue en vroege cinema	6 SP
Dramaturgie en narratief in theater en film 2	6 SP
Lichaamsbeelden in podiumkunsten en intermedia	6 SP
Esthetica van de hedendaagse cinema	6 SP
Theater en intermedia	6 SP
Performance en avant-garde	6 SP
Masterproef	
Masterproef	18 SP

Facet 2.1 Relatie doelstellingen en inhoud

Beoordeling 2010

In het visitatierapport uit 2010 kende de commissie de masteropleiding Theater- en filmwetenschap een onvoldoende toe voor het facet 2.1 Relatie doelstellingen en inhoud. De commissie stelde vast dat het programma ten tijde van het toenmalige visitatiebezoek onvoldoende aansloot bij de doelstellingen van de opleiding.

Door de nadruk op één – zij het interdisciplinaire en waardevolle – invalshoek kwam de opleiding niet tegemoet aan de eigen doelstellingen. De aanpak sloot immers niet aan bij de ambitie om de studenten een breed overzicht van de theater- én filmwetenschap te bieden. De commissie stelde dus een spanning vast tussen het specifieke kader enerzijds en de naamgeving en doelstellingen van de master – die een heel breed kader suggereren – anderzijds. De commissie uitte geen voorkeur voor enerzijds het in overeenstemming brengen van het programma met de naamgeving en doelstellingen, of anderzijds de naam en doelstellingen aan te passen aan de gekozen benadering vanuit de visuele kritiek. Hierbij formuleerde de commissie als aanbeveling om op basis van de gemaakte keuze het uitgangspunt duidelijk te formuleren en de keuze consequent te implementeren in het programma.

Verder stelde de commissie vast dat het niveau van een aantal opleidingsonderdelen te inleidend was voor een masteropleiding.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen de doelstellingen en het programma als voldoende.

Hoewel de visitatiecommissie zich niet opnieuw diende uit te spreken over de doelstellingen van de opleiding, heeft zij deze toch bestudeerd om de overeenstemming van het programma met de vernieuwde doelstellingen correct te kunnen beoordelen.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding de benaming 'Theater- en Filmwetenschap' behouden heeft. Er is wel werk gemaakt van het explicieter formuleren van het profiel van de opleiding. Dit wordt in het zelfevaluatie-rapport als volgt geformuleerd: "De Master in de Theater- en Filmwetenschap biedt een grondige en geïntegreerde studie aan van theater en film, waarbij vooral wordt stilgestaan bij de convergenties op historiografisch en esthetisch vlak, en op gebied van hun discursieve en theoretische constructie. De opleiding legt de nadruk op interdisciplinair georiënteerde opleidingsonderdelen, waarin beeld, tekst en encenering comparatistisch worden behandeld en de student inzicht verwerft in de relaties tussen theater en film, met af en toe uitstappen naar beeldende kunst, literatuur en nieuwe media. Daarnaast wordt ook disciplineaire verdieping aangeboden in de theater- en filmwetenschap, waarbij de inter-artistieke dynamiek tussen beide kunstvormen evenwel centraal blijft staan."

De opleiding heeft deze aangepaste profilering ook vertaald in een aanpassing van de eindcompetenties zodat duidelijker wordt dat er geen exhaustieve studie van theater én film nagestreefd wordt. Waar er in 2009 naar gestreefd werd dat masters in de theater- en filmwetenschap vertrouwd zouden zijn "met de belangrijkste theorieën en kernbegrippen binnen de theater- en filmwetenschap, zowel actuele als minder actuele", werd dit in 2013 dat ze "vertrouwd zijn met de belangrijkste theorieën en kernbegrippen inzake de interdisciplinaire dynamiek tussen theater en filmwetenschap, zowel actuele als minder actuele". Ook "masters zijn vertrouwd met de belangrijkste actuele probleemstellingen binnen het gebied van de theater- en filmwetenschap" werd aangepast tot "masters zijn vertrouwd met de belangrijkste actuele probleemstellingen inzake de interdisciplinaire dynamiek tussen theater- en filmwetenschap".

De opleiding heeft dus een tussenweg gekozen tussen de twee opties die de vorige visitatiecommissie suggereerde. Ze heeft ervoor gekozen om de verhouding tussen film en theater als kern van het programma te expliciteren en om de studenten te verplichten zowel theater als film in hun programma op te nemen. Het aantal verplichte opleidingsonderdelen werd uitgebreid van twee naar vier om een bredere gemeenschappelijke basis te creëren.

De commissie respecteert het profiel dat de opleiding gekozen heeft. Zij meent dat de keuze voor het concept van de visuele cultuur met een focus op de uitingsvormen theater en film consequent is toegepast binnen het opleidingsprogramma. Dit wordt schematisch zichtbaar gemaakt door de congruentietabel die de opleiding opgesteld heeft en waarin voor ieder opleidingsonderdeel aangegeven wordt aan welke leerdoelen gewerkt wordt. Niettemin blijft er door deze profilering een zekere spanning bestaan met de brede titel van de opleiding. De commissie beveelt aan om nogmaals een titel te overwegen die meer aansluit bij de inhoudelijke profilering.

De commissie waardeert verder dat beter dan bij de vorige visitatie bewaakt wordt dat alle opleidingsonderdelen op masterniveau aangeboden worden. Een aantal opleidingsonderdelen werd opnieuw ingevuld en het inleidend opleidingsonderdeel 'Van schavot tot schouwburg: toneel in de Nederlanden van de 17de tot de 20ste eeuw' werd geschrapt uit het programma. Ook werd op vraag van de opleiding in de deelrichting Theater-, Film- en Literatuurwetenschappen van de bachelor Taal- en letterkunde een aantal keuzeopleidingsonderdelen toegevoegd om studenten de kans te bieden zich beter voor te bereiden op de masteropleiding.

De vorige visitatiecommissie signaleerde als aandachtspunt dat sommige studenten via een beperkt voorbereidingsprogramma kunnen instromen en dit voorbereidingsprogramma bovendien gelijktijdig met de opleiding kunnen volgen. Ze sprak haar zorg uit over de impact die dit kan hebben op het beginniveau van deze studenten bij het volgen van het programma. Dit aandachtspunt werd nog niet verholpen. Hoewel het slechts om een beperkt aantal studenten gaat, dringt de commissie er toch op aan om het volgen van het voorbereidingsprogramma voor de aanvang van de masteropleiding aan te moedigen, eventueel tijdens het derde bachelorjaar.

Op basis van het materiaal dat de commissie heeft kunnen inzien en de gesprekken die ze voerde met studenten en docenten, leidt zij af dat het aangeboden onderwijs zich nu over het algemeen op masterniveau situeert. Toch blijkt uit het gesprek met de studenten dat de diepgang soms nog kan vergroot worden. Zij hebben de indruk dat in een aantal opleidingsonderdelen nogal veel overlap zit met de bacheloropleiding. De docenten geven aan dat het om een andere benadering van dezelfde onderwerpen of didactische herhaling gaat, maar dit wordt dus niet altijd op die manier begrepen door studenten. De commissie beveelt aan om deze opmerking van studenten serieus te nemen en te onderzoeken of in bepaalde gevallen inhouden moeten bijgestuurd worden.

Verder heeft de commissie vastgesteld dat de inhoud van de opleiding geleidelijk aan beter afgestemd wordt op de onderzoekslijnen die binnen de onderzoeksgroep Visual Poetics uitgebouwd worden. De commissie waardeert dit en is ervan overtuigd dat deze afstemming bijdraagt tot de kwaliteit van de opleiding. Eventueel zou ook het onderwijs meer volgens de onderzoekslijnen 'Artist's Poetics', 'Intermedial Poetics', 'Performative Poetics', 'Textual Poetics' gestructureerd kunnen worden om deze samenhang nog duidelijker te maken.

De opleiding wordt aangeboden door een vrij kleine groep docenten. De commissie waardeert dat er inspanningen gebeuren om praktijkervaring in te brengen, hoewel dit volgens studenten nog kan worden versterkt. Studenten bevelen echter ook aan om academische gastsprekers uit te nodigen om andere invalshoeken in de opleiding te brengen en de interdisciplinariteit en de

intermedialiteit van het programma verder te versterken. De commissie sluit zich aan bij deze suggestie en moedigt de opleiding aan om door het aantrekken van meer gastsprekers uit de praktijk en uit de academische wereld het aantal invalshoeken dat aan studenten aangeboden wordt verder uit te breiden.

Ten slotte formuleert de commissie in het kader van de verdere ontwikkeling van het programma graag enkele overwegingen, die niet van die aard zijn dat ze een negatieve impact op het oordeel hebben, maar de opleiding mogelijk kunnen helpen bij de verdere ontwikkeling van het programma.

De commissie vindt de visuele cultuur een interessante invalshoek voor de opleiding. Het lijkt haar evenwel interessant om naast de focus op theater en film, ook af en toe excursies te maken naar andere cultuuruitingen zoals dans, televisie en gaming waarop de aangeboden theoretische kaders kunnen toegepast worden. Zo worden studenten bewust gemaakt van de bredere toepasbaarheid van de kaders die ze binnen de opleiding leren kennen.

De commissie waardeert dat de opleiding gewerkt heeft aan het opbouwen van een consistent opleidingsprogramma en vanuit de gekozen focus telkens het raakvlak tussen film en theater opzoekt. Een dergelijke rode draad is zeker waardevol, maar de commissie heeft de indruk dat, mogelijk mede onder druk van een aankomende visitatie, deze rode draad soms te rigide wordt toegepast. Zo lijkt het de commissie niet noodzakelijk om voor een interessant masterproefthema telkens een combinatie van theater en film te maken. Belangrijker is dat de theoretische en methodologische invalshoek aansluit bij de expertise van de onderzoeksgroep Visual Poetics.

Voorts heeft de commissie begrip voor de verschillen in benadering tussen de opleiding en de masteropleiding Filmstudies en visuele cultuur van de Universiteit Antwerpen. Ze stelt de uitgestoken hand van de opleiding Theater- en Filmwetenschap naar deze opleiding om tot samenwerking te komen op prijs en moedigt alle betrokkenen aan om te blijven zoeken naar mogelijke zinvolle samenwerking om zo de beschikbare middelen en expertise maximaal in te zetten ten dienste van het onderwijs. Zo zijn de initiatieven in het kader van de 'Leerstoel Vandenburg Inbev-Baillet Latour voor Filmstudies en Visuele Cultuur' mogelijk ook relevant voor de opleiding.

De commissie heeft voorts van studenten vernomen dat zij vaak voor de opleiding kiezen vanuit een interesse in theater of film, maar dat zij tijdens de opleiding wel overtuigd worden van de meerwaarde van de focus op beide cultuurvormen. Het lijkt de commissie belangrijk om met deze vaststelling rekening te houden in de communicatie met (toekomstige) studenten.

De commissie waardeert ten slotte dat de opleiding inspanningen levert om de theoretische concepten die tijdens de opleiding aangeboden worden te koppelen aan de praktijk via de workshop en de stage. Bij de workshop stelt de commissie vast dat de opleiding telkens een interessant expert uitnodigt om deze workshop te begeleiden. Toch beveelt de commissie de opleiding aan om te overwegen om studenten binnen een reële context met een productie te laten meedraaien eerder dan de realiteit te simuleren in het kader van een workshop. Te meer omdat de studenten die in het huidige curriculum voor de workshop kiezen geen andere concrete praktijkervaring hoeven op te doen in een buitenschoolse context. Dergelijke ervaring in een reële praktijkcontext draagt immers sterk bij tot het voorbereiden van de studenten op het werkveld.

Facet 2.3 Samenhang

Beoordeling 2010

In het visitatierapport uit 2010 kende de commissie de masteropleiding Theater- en Filmwetenschap een onvoldoende toe voor het facet 2.3 Samenhang. De commissie stelde vast dat het programma ten tijde van het toenmalige visitatiebezoek strikt organisatorisch geen gezamenlijke kern in de opleiding was, afgezien van 'Visuele kritiek'. Ook inhoudelijk bleek dat, met uitzondering van 'Visuele kritiek' en 'Theorie van de avant-garde', er nagenoeg geen opleidingsonderdelen waren die theater én film omvatten (en deze objecten vanuit een interdisciplinair perspectief benaderden). Bij de meeste keuzeopleidingsonderdelen beperkte de inhoudelijke band met de kern van de opleiding zich tot het feit dat hun inhoud aspecten van hetzij theater, hetzij film betrof. De opbouw van het programma was daarenboven zodanig dat studenten een nagenoeg eenzijdig pakket film- dan wel theatergerichte opleidingsonderdelen konden volgen. Van een echte integratie tussen theater- en filmwetenschap was dan ook weinig sprake.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als voldoende.

De commissie heeft vastgesteld dat de samenhang van het opleidingsprogramma duidelijk versterkt is sinds de vorige visitatie. De verplichte kern van het programma werd uitgebreid tot vier opleidingsonderdelen waardoor de studenten een sterkere gemeenschappelijke basis krijgen dan vroeger het geval was.

Het is ook niet langer mogelijk voor studenten om hun programma helemaal op te bouwen rond enkel theater óf film. De opleiding heeft er immers voor gekozen om de samenhang te versterken door in de meeste opleidingsonderdelen aandacht te besteden aan theater en film. In een aantal opleidingsonderdelen gebeurt dit vanuit een sterk interdisciplinair perspectief. Opleidingsonderdelen die niet meer binnen het profiel van de opleiding pasten werden geschrapt of grondig herwerkt. Hoewel de meeste keuzeopleidingsonderdelen minder uitgesproken interdisciplinair van opzet zijn, wordt er ook in deze opleidingsonderdelen naar gestreefd om studenten tegelijk verdieping aan te bieden in de theater- én de filmwetenschap en een comparatief perspectief op de verhouding tussen beide media aan te bieden.

Inhoudelijk is er ook gewerkt aan het beter afstemmen van de inhoud van de keuzeopleidingsonderdelen op de kernopleidingsonderdelen. Zo wordt ernaar gestreefd dat 'Dramaturgie en narratief in theater en film 2' casuïstische verdieping biedt ten opzichte van het verplichte opleidingsonderdeel. Studenten geven evenwel aan dat in het verplichte eerste deel de nadruk op film ligt, terwijl het keuzeopleidingsonderdeel vooral op theater focust waardoor de interdisciplinaire benadering eerder beperkt is. Ook werden 'Acteeropvattingen in theater en film', 'Performance en avant-garde' en 'Lichaamsbeelden in podiumkunsten en intermedia' op elkaar afgestemd op het vlak van de representatie van het lichaam en de relatie tussen woord (tekst, stem) en beeld.

De vorige visitatiecommissie maakte verder een opmerking over de breedheid van de onderwerpen die konden gekozen worden voor de masterproef. De commissie waardeert dan ook dat de opleiding de keuze van masterproefonderwerpen explicieter gerelateerd heeft aan de focus van de opleiding en de expertise van de docenten. Dit draagt bij tot de samenhang van het volledige opleidingsprogramma van iedere student.

Voorts streeft de opleiding naar een evenwicht tussen theoretische en praktische kennisverwerving en tussen academisch discours en artistieke praktijk. De commissie heeft vastgesteld dat er op dit vlak een aantal stappen gezet zijn, maar meent dat er blijvend gezocht moet worden

naar een goed evenwicht tussen deze aspecten van de opleiding. Gezien de expliciete doelstelling om de masterstudenten voor te bereiden op diverse functies binnen het brede culturele veld, is het volgens de commissie zinvol om alle studenten kennis te laten maken met de reële beroepspraktijk (zie ook 2.1). In een academische masteropleiding is het evenwel ook van belang dat de praktijk maximaal aanzet tot kritische reflectie en actieve terugkoppeling naar de theorie. De commissie pleit er daarom voor om de verworven inzichten uit de workshop en de stage en de inbreng van gastsprekers uit het werkveld maximaal af te stemmen op het opleidingsprogramma en te koppelen aan de aangeboden theoretische inzichten. Uit haar gesprek met de studenten leidt zij immers af dat inbreng van gastdocenten soms als te vrijblijvend gepercipieerd wordt. Ook de link van stage en workshop met de rest van het programma kan versterkt worden.

De commissie waardeert ten slotte dat de docenten van de opleidingsonderdelen 'Visuele kritiek' een handboek voorbereiden dat aansluit bij de interdisciplinaire aanpak van de opleiding. Het samen werken aan zo'n handboek zal ongetwijfeld bijdragen tot de verdere versterking van een gemeenschappelijke visie op de opleiding en bijgevolg bijdragen tot de samenhang van het programma.

Algemene conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan het facet 2.1 en het facet 2.3 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores die in het rapport uit 2010 aan de overige facetten werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de masteropleiding.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordeling 2010

In het visitatierapport uit 2010 kende de commissie de masteropleiding Theater- en Filmwetenschap een onvoldoende toe voor het facet 6.1 Gerealiseerd niveau. De commissie stelde vast dat de kwaliteit van de masterproeven, cursussen en examenvragen an sich bevredigend was. Ook de alumni toonden zich tevreden over de opleiding, die als sterk onderzoeksggericht en theoretisch bestempeld werd. Er was evenwel een fundamentele discrepantie tussen de relevante resultaten die werden bereikt wat betreft het algemene academische niveau en de onvoldoende realisatie van de eigen doelstellingen qua vakspecifieke kennis en inzicht. De opleiding bood de studenten immers een kennismaking met één invalshoek, terwijl ze ambieerde een breed overzicht te bieden van de theater- en filmwetenschap. Deze beperking in het programma werd ook teruggevonden in de inhoud van de masterproeven.

Beoordeling hervisatie

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau als voldoende.

Op het moment van de visitatie werd het vernieuwde curriculum voor het eerst volledig aangeboden. De commissie heeft zich dan ook in de eerste plaats gebaseerd op de gesprekken met studenten en docenten en het beschikbare cursusmateriaal om een inschatting te maken van het gerealiseerd niveau.

Op basis van de informatie die ze verkreeg, besluit de commissie dat de studenten op academisch masterniveau opgeleid worden. Ze krijgen een grondige theoretische vorming in het domein van de visuele cultuur, met een focus op de raakvlakken tussen theater- en filmwetenschap. Dankzij de workshop en stage verwerven studenten niet alleen een theoretisch kader, maar maken zij ook kennis met de praktijk. Dankzij de vorming die studenten krijgen, kunnen zij na de opleiding in een breed spectrum van functies.

De opleiding is er dus in geslaagd sterke punten te behouden en de inconsistentie tussen doelstellingen, programma en resultaten die in 2012 werd vastgesteld weg te werken. Het gerealiseerd niveau en de focus van de verworven competenties sluiten nu beter aan bij de doelstellingen van de opleiding.

Ten slotte heeft de opleiding ook geïnvesteerd in het uitbouwen van internationale uitwisselingsmogelijkheden voor studenten. Zo werd een samenwerkingsverband gesloten met een gelijkwaardige opleiding van de Université Lumière Lyon II. Ook worden studenten gestimuleerd om deel te nemen aan internationale conferenties. De opleiding streeft er verder naar tweejaarlijks zelf een conferentie te organiseren waaraan ook studenten kunnen deelnemen.

Algemene conclusie bij onderwerp 6: Resultaten

Gegeven de positieve score die aan het facet 6.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score die in het rapport uit 2010 aan het overige facet werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de masteropleiding.

INTEGRAAL OORDEEL VAN DE COMMISSIE

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 2 en 6 werden toegekend, en overwegende de positieve scores die in het rapport uit 2010 aan de andere onderwerpen uit het beoordelingskader werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de masteropleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Master of Arts in de Theater- en Filmwetenschap.

BIJLAGE 1

Personalialia van de leden
van de visitatiecommissie

Prof. dr. Maaike Bleeker studeerde Kunstgeschiedenis (doctoraal 1994), Theaterwetenschap (1994) en Filosofie (1995) aan de Universiteit van Amsterdam. In 1996 werd zij aangenomen als promotiekandidaat door de Amsterdam School for Cultural Analysis (ASCA) waar zij in 2002 promoveerde (cum laude) op een onderzoek getiteld *Dissecting Visuality in the Theatre. The Locus of Looking* (uitgegeven door Palgrave Macmillan onder de titel *Visuality in the Theatre. The Locus of Looking*). In 2004 verkreeg zij een VENI subsidie voor een postdoc onderzoek (*See Me, Feel Me, Think Me: The Body of Semiotics*). In 2006 werd zij benoemd als hoogleraar Theaterwetenschap aan de Universiteit Utrecht en was zij tevens artist in residence aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Zij is lid van de redactie geesteswetenschappen van de Amsterdam University Press en de president (sinds mei 2010) van de internationale netwerkorganisatie Performance Studies international.

Mahlu Mertens (1987) studeerde af aan de Toneelacademie Maastricht als Regisseur en Docent Drama (2010). Ze werkt als docent, schrijver en maker. Daarnaast studeert ze momenteel Bachelor Twee Talen: Nederlands en Engels aan de UGent.

Marnix Rummens (1982) studeerde theaterwetenschappen aan de UGent en werkte sindsdien als publiekswerker voor ondermeer Kunstenfestivaldesarts, M KHA en S.M.A.K. Als dramaturg en curator werkt hij geregeld met makers die de grenzen van hun discipline aftasten zoals Benjamin Vandewalle, Erki De Vries, Thomas Ryckewaert, Chokri Ben Chikha en CREW_Eric Joris. Hij schreef voor tijdschriften als Urban Mag, Rekto:Verso, Field Notes, STEPP en TOOP. Momenteel is hij werkzaam in kunstwerkplaats wpZimmer als artistiek medewerker.

Prof. dr. Ronald Soetaert studeerde Germaanse Filologie, werd doctor in de Letteren & Wijsbegeerte (met een proefschrift over de communicatieve wending in het literatuuronderwijs), werkte als wetenschappelijk medewerker bij de vakgroep Literatuur, en werkte tien jaar als recensent. Op dit moment is hij verbonden aan de vakgroep Onderwijskunde (UGent) en de onderzoeksgroep Cultuur & Educatie. Hij doceert cursussen over taal- en literatuuronderwijs, cultuur, media en educatie in de pedagogische wetenschappen, sociaal werk en lerarenopleiding. Hij schrijft over literatuur, taal- en literatuuronderwijs, nieuwe media, geletterdheid en de jongste jaren over retoriek. Voor de Nederlandse Taalunie schreef hij de 'Cultuur van het Lezen', voor de Tiele lezing publiceerde hij een blog in 'De Zin van Verhalen. Een Boekhouding' en schreef over games (retoriek van verhaal en spel) in een zopas verschenen boek 'Maak mij wat wijs'. Hij was voorzitter van de Stichting Lezen (2002-2010) en is lid van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren (NTU).

Dr. Wanda Strauven studeerde Romaanse talen aan de Universiteit Antwerpen, waar ze in 1995 als bursaal begon aan haar doctoraatsonderzoek. In 1995 was ze ook onderzoeker en presentatrice van het filmprogramma Filmfan voor de BRTN. Van 1996 tot 2000 genoot ze van een aspirantenmandaat van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen. In 2001 promoveerde ze met een proefschrift over de Futuristische cinema. Sinds 2002 is ze werkzaam aan de Universiteit van Amsterdam, eerst in de hoedanigheid als universitair docent en sinds 2007 als universitair hoofddocent. In 2006 publiceerde ze *Marinetti e il cinema: tra attrazione e sperimentazione* (Udine: Campanotto) en *The Cinema of Attractions Reloaded* (Amsterdam: Amsterdam University Press). Van 2008 tot 2010 was ze directeur van de Amsterdam School for Cultural Analysis (ASCA). Sinds 2003 is ze lid van de redactieraad Film en Media van de Amsterdam University Press. Van 2003 tot 2008 zat ze in de redactie van het *Tijdschrift voor Mediageschiedenis*.

BIJLAGE 2

Bezoekschema

Vrijdag 15 maart 2013

10:00 – 11:30	intern beraad visitatiecommissie
11:30 – 12:15	gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:15 – 13:15	lunch
13:15 – 14:00	gesprek met studenten
14:00 – 14:45	nabespreking commissie en spreekuur
14:45 – 15:15	afsluitend gesprek met het faculteitsbestuur en opleidingsverantwoordelijken, inclusief rapportering over de bevindingen van de commissie
15:15 – 16:00	nabespreking commissie

Ravensteingalerij 27
B-1000 Brussel

T +32 (0)2 792 55 00
F +32 (0)2 211 41 99

www.vluhr.be
info@vluhr.be

